Smokkelroute De Groote Heide

In de jaren ‘30 van de vorige eeuw werd er veel gesmokkeld. Zo ook in Brabant, op de grens tussen Nederland en België. Boter, suiker, zout en zelfs lingerie werd de grens over genomen om extra centen te verdienen. Tot ergernis van de commiezen... Wie is de ander te slim af? Ontdek het kat- en muisspel in het grensgebied van De Groote Heide en treed met deze fietsroute in de voetsporen van de commies en de smokkelaar.

Verhalen aan de Grens

Verhalen aan de Grens toont de veelzijdigheid van de provincie Brabant op unieke wijze. Brabant ligt namelijk zowel op de grens van Nederland en België als tussen provincie Limburg, Zeeland, Zuid-Holland en Gelderland. De grens heeft een rijke historie met verhalen over smokkelen, gesloten grenzen en grenzeloze samenwerkingen. Het is niet voor niets dat deze grens altijd een belangrijke rol heeft gespeeld in het leven van de Brabander. Belevingsroutes die zijn ontwikkeld binnen dit thema, tonen het verhaal rondom de Brabantse grens en het onbegrensde karakter van de provincie. Bekijk ze allemaal via **visitbrabant.com/verhalenaandegrens**.

De Groote Heide, vindingrijk van nature

Ontdek meer streekverhalen van De Groote Heide en al het moois dat deze grensregio te bieden heeft op **degrooteheide.eu**. Meer weten over het smokkelen? Bezoek dan het Smokkel- en Grensmuseum in Cranendonck (**smokkelengrensmuseumcranendonck.nl**) of het Grevenbroekmuseum in Hamont-Achel (**grevenbroekmuseum.be**).

Over deze route

Onderweg ontdek je locaties met speciale producten en activiteiten rond het smokkel-verleden van Natuurgrenspark De Groote Heide. Ook kom je bijzondere elementen in het landschap tegen die herinneren aan de grens en het smokkelen. Meer weten over de route, streekproducten en activiteiten? Kijk op **visitbrabant.com/verhalenaandegrens**.

Fietsknooppunten

De route is uitgezet via het Brabantse en Belgisch-Limburgse fietsknooppunten-systeem. Fiets eenvoudig van knooppunt naar knooppunt; pijlen wijzen de weg. Klopt er iets niet aan de bewegwijzering? Meld dit via **visitbrabant.com/meldpunt** of **visitlimburg.be/meldpunt**. Of bel gratis naar +31 (0)800-4050050.

visit brabant

De Groote Heide

Scan de QR-code en bekijk de route online

Routegegevens

Totale route ca. 44 kilometer
S Start- en eindpunten
Als ***Commies:*** Inspiratiepunt De Groote Heide (Achelse Kluis), De Kluis 1/B, 3930 Hamont-Achel (BE)
Als ***Smokkelaar:*** Schepenhuis (VVV) Markt 28, Budel (NL)

Knooppunten

217 - 218 - 564 - 563 - 541 - 568 - 542 - 215 - 12 - 09 - 01 - 58 - 40 - 04 - 30 - 35 - 34 - 05 - 59 - 41 - 06 - 03 - 39 - 216 - 38 - 36 - 217

Legenda POI’s

- A Abdij De Achelse Kluis (inspiratiepunt De Groote Heide)
- B Douanewoningen (locatie voormalige wielrijdersbarak) De Acht Zaligheden. Achel Statie 17, Hamont-Achel
- C Grevenbroekmuseum. Generaal Dempseylaan 1, Hamont-Achel
- D ‘Friese Ruiters’ (Ook wel ‘Spaanse Ruiters’ of ‘spinnenkoppen’ genoemd). Hoek Burg & Kloosterstraat, Hamont-Achel
- E Voormalige douanewoningen, nadien café ‘Het Lopend Kraantje’. Keunenlaan 4, Hamont-Achel
- F Voormalig Belgisch douanekantoor
- G Voormalig Nederlands douanekantoor met een grensovergang en slagboom. Grensweg 65, Budel
- H Grensovergang met rijksgrenspaal 172
- I Oude grenspaal uit 1662
- J Smokkel- en Grensmuseum Cranendonck, hoek Schutstraatje/Capucijnerplein, Budel
- K Baronie van Cranendonck (o.a. voormalig gemeentehuis)
- L Voormalige dorpswinkel/drogisterij: opslagplaats voor smokkelproducten. Damenweg 1, Soerendonk
- M De Strijper Aa, een beek via welke regelmatig koeien de grens overgesmokkeld werden
- N Kunstwerk voormalige boterfabriek en St. Corneliuskapel
- O Den Ezel: rijksgrenspaal 174 en admiraliteitspaal (douanepaal), tevens reconstructie Den Doodendraad
- P Den Doodendraad en rijksgrenspaal 175
- Q De Dubbele Paal, rijksgrenspaal 176 met Baroniepaal
- R Locatie voormalige Grenskapel (alleen fundering zichtbaar)

De Groote Heide

SMOKKELROUTE

Commies of smokkelaar: wie gaat er over de grens?

Cor Commies

België – Jaren '30. Cor Commies, een arme man uit Antwerpen, trekt de deur achter zich dicht en steekt de provinciegrens over richting Belgisch Limburg. Als commies (grenspolitie/douane) zou je er flink de kost kunnen verdienen. Commiezen aan beide zijden van de grens hebben er de handen vol aan om de smokkelaars in de kraag te grijpen. Want, daar waar Nederland en België elkaar ontmoeten, zijn smokkelaars vindingrijker dan ooit in het stiekem vervoeren van zaken als boter, suiker en zout.

Zoals gewoonlijk start de Commies zijn werkdag bij De Achelse Kluis (**A**), waar zijn collega in een commiezenhutje al op hem wacht. Beiden lachen ze nog een keer om de voorraad niet gedocumenteerde boter die ze gisterenavond wisten te onderscheppen in een boerderij. Liep dat even gesmeerd!

Nadat ze de eerste koffie van de dag achter de kiezen hebben, beginnen ze aan hun tocht. Onderweg komen ze langs de wielrijdersbarak (thuisbasis van de commiezen te fiets) (**B**), waar de Commies eerder die week nog een mooie fiets op de kop wist te tikken. Bij een boerderij even verderop zien de commiezen enkele kinderen buitenspelen. Wanneer ze het erf oprijden, spurten de kinderen naar binnen. Vanachter de deur klinkt gestommel, met een brede glimlach worden ze door de boer verwelkomd.

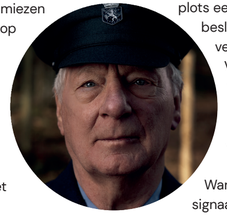

Mensen zijn wel vaker overdreven aardig tegen de commiezen. Ook die middag wanneer hen tijdens de lunchpauze in Achel-Statie een likeurtje wordt aangeboden door een jongeman. Al snel komt de aap uit de mouw, het is de beruchte Johannes de Vlugge. Als de Commies nu even zou onthullen waar ze die avond wachthouden, krijgt hij een fles heerlijke, maar ietwat prijzige likeur mee naar huis. Een hele fles?! Dat is drie weken werk. Plichtbewust als Cor is, wijst hij het aanbod ietwat verbouwereerd af. Voor hij het in de gaten heeft is de Vlugge alweer verdwenen. Hij zal een extra oogje in het zeil moeten houden.

Voordat ze wacht gaan houden, passeren de commiezen het douanekantoor (**E/F**) om hun loonzakje op te halen. Aangezien hij het geld naar zijn arme familie in Antwerpen stuurt, houdt de Commies zelf nauwelijks iets over. Toch kruipt hij iedere avond vol goede moed de bosrand in, want iedere gepakte smokkelaar levert de Commies een extraatje op.

Bij schemerdonker ontmoet hij aan de grenspaal (**O/P**) een Nederlandse collega. Net wanneer Cor te horen krijgt over zijn recente vangst, zien ze over een paadje verderop plots een rijtje figuren lopen. Zachtjes sluipen ze dichterbij. Is dat niet de Vlugge? Cor besluit de eerste smokkelaar voorbij te laten lopen en rent dan dwars door de velden naar de Vlugge met twee grote plunjebalen op zijn fiets. Cor grijpt de Vlugge vast, maar de jongeman laat alles vallen en rent de bossen in. Met een tas vol smokkelwaar, maar zonder smokkelaars, komen de commiezen weer bij elkaar. De Nederlandse collega neemt het smokkelwaar en gaat richting zijn douanekantoor. Cor Commies onderneemt nog één laatste poging en volgt de sporen van de Vlugge het bos in…

Wanneer hij weer langs het café komt, ziet hij dat de gevellamp niet brandt. Een signaal voor smokkelaars dat de kust veilig is, denken ze. Dan toch nog succes vanavond?

Johannes de Vlugge

Nederland – Jaren '30. Er doen al een hele tijd stoere verhalen de ronde over het smokkelen in het grensgebied. Boter, suiker, zout en zelfs lingerie… Je kan het zo gek niet bedenken of mensen willen het de grens over krijgen voor een paar extra centen. Voor bewoners in de grensstreek is smokkelen een soort tweede natuur geworden, een spel om de commiezen te slim af te zijn.

Het is een koude zonnige ochtend en het bevroren gras zorgt voor een witte gloed wanneer Johannes de Vlugge langs de boerderijen struint. Hij is op zoek naar smokkelwaar (**L**) om de grens over te smokkelen. Het gras kraakt bij iedere voetstap. Al snel komt hij zijn vriend tegen. Samen besluiten ze een borrel te gaan drinken in de kroeg even verderop. Nog snel wat goede moed indrinken.

In de achterste hoek van het café zit een doorleefde man van zijn biertje te genieten. Hij hoort de vrienden praten en gromt: "Dat schiet toch niet op, overdag die kleine beetjes smokkelen. Je kunt beter 's nachts in één keer je slag slaan." De Vlugge hoort wat hij zegt, maar besluit tóch overdag een poging wagen.

De vriend van de Vlugge draagt een zak vol smokkelwaar. Maar Johannes niet, Johannes heeft een groots plan. Hij klopt aan bij de boerderij voor de grens. De boerin, die ook in het complot zit, wenkt hem naar achteren waar een grote koe op hem staat te wachten. Met grote ogen kijkt de vriend van Johannes naar zijn kameraad die met de koe sjokkend achter zich aan het erf af loopt. Ze lopen richting het bos en gaan op zoek naar een plek om de grens ongezien te passeren.

Wanneer ze over een smal bospaadje lopen, zien ze verderop een paar commiezen. Vol adrenaline ijsberen ze langs de grens (**H**). Johannes is niet zo snel met zijn koe. Als zijn vriend niet veel verderop besluit de oversteek te maken, blijft hij hangen in het prikkeldraad en wordt hij gepakt. Johannes probeert zich zo onopvallend mogelijk te verschuilen, maar de koe denkt daar anders over. Tijd voor het geheime wapen. Met stroop om de bek van de koe loopt het beest zonder te loeien als een mak lammetje mee. De commiezen zijn nog druk bezig met zijn vriend in het prikkeldraad en het lukt Johannes de grens over te steken (**O/P**). Bij de kroeg verderop verkoopt hij het dier. Katsjing!

Tevreden met de buit besluit de Vlugge zichzelf te trakteren op een biertje in het café (**A**). Tot zijn verbazing ziet hij daar Cor Commies aan de toog zitten. Met zijn net verdiende geld koopt hij bij de eigenaar van het café een goede fles likeur. Johannes trekt zijn stoute schoenen aan, loopt naar de Commies en vraagt hem om vanavond een oogje dicht te knijpen in ruil voor de fles likeur. De Commies is hier absoluut niet van gediend, waarna de Vlugge zich snel uit de voeten maakt.

Later die dag probeert hij het opnieuw. Bij een opslagplaats in de buurt (**L**) kan hij wel zestig kilo suiker ophalen. Hij leent een fiets en denkt terug aan het advies van die middag: 's nachts is het beste moment om je slag te slaan. Als het hem lukt om deze bestelling vandaag nog af te leveren in Nederland, verdient hij net zoveel als in een week werk. Bij schemering trekken de Vlugge en zijn vriend met twee plunjebalen vol suiker richting de grens. Als ze denken dat de kust veilig is, ziet de Vlugge een snelle schaduw in de bosjes. Het is Cor Commies! Hij besluit te vluchten en met de volle maan die als een spotlight op de grens (**Q**) schijnt ontwikkelt zich een heus kat-en-muisspel. Zal het Johannes lukken om de commiezen te ontvluchten?